# Diogelwch rhag Tân mewn Adeiladau Uchel Iawn

## Y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

## Dydd Iau, 21 Tachwedd 2019

### Ystadegau Tân yng Nghymru

Mae nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi yng Nghymru ar ei isaf erioed, a dros y blynyddoedd diwethaf mae'r nifer hwn wedi bod yn gostwng yn gynt yma nag yn unrhyw le arall ym Mhrydain.

Gwelwyd tuedd ar i lawr yn nifer y tanau yng Nghymru ers 2001-02. Dengys y ffigurau diweddaraf fod nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi yng Nghymru wedi lleihau dros un rhan o bump yn ystod yr wyth mlynedd diwethaf. Felly, mae gennym enw da o ran diogelwch rhag tân a sylfaen gref i adeiladu arni.

Mae'r canlyniadau cadarnhaol hyn i'w priodoli'n bennaf i'n gwasanaethau tân ac achub gwych, sy'n cynnal y nifer mwyaf o wiriadau diogelwch tân yn y cartref ym Mhrydain. Gwyddom mai ymddygiad gwael yn hytrach na chynhyrchion gwael sy'n gyfrifol am y rhan fwyaf o danau, ac mae gwaith diflino ein gwasanaethau tân ac achub i rannu gwybodaeth â'r cyhoedd am strategaethau atal tân wedi cael effaith syfrdanol ar ein hystadegau tân.

Fodd bynnag, rhoddwyd gwybod am 1,429 o danau damweiniol mewn cartrefi yn ystod 2018-19 yng Nghymru. Mae tanau'n cael effaith drychinebus ar fywydau pobl. Yn sgil y tanau hyn, bu farw 14 o bobl a chafodd 106 o anafusion eu derbyn i'r ysbyty. Amcangyfrifodd y diwydiant yswiriant fod cost gyfartalog tân mewn cartref o ran difrod i eiddo yn fwy na £40,000, a bod y gost i gymdeithas yn fwy cyffredinol yn anfesuradwy.

Achos mwyaf cyffredin tanau damweiniol mewn cartrefi yw camddefnyddio teclynnau (y popty fel arfer), a oedd yn gyfrifol am tua thraean o'r achosion y llynedd. Gellir priodoli dros 75% o danau mewn cartrefi y mae eu hachos yn hysbys i ymddygiad anniogel yn hytrach na theclynnau, gosodiadau neu safleoedd anniogel. Damweiniau yn ymwneud â theclynnau neu gyflenwadau tanwydd diffygiol oedd yn gyfrifol am ychydig yn llai na chwarter y tanau mewn cartrefi, yna gosod rhywbeth yn rhy agos at ffynhonnell gwres. Mae yna rai pobl hefyd sy'n wynebu mwy o risg o ddioddef tân a/neu o gael niwed os bydd tân, gan gynnwys: pobl hŷn, pobl sydd ag anableddau/problemau iechyd meddwl penodol, smygwyr, pobl â phroblemau alcohol a chyffuriau, a rhieni unigol.

Mae tanau mewn cartrefi yn cyfrif am lai nag 20% o'r holl danau, ond mwy nag 80% o'r bobl sy'n cael eu hanafu neu eu lladd gan danau. Felly, mae'r data hyn yn awgrymu bod mwy o siawns y bydd rhywun yn cael ei anafu neu ei ladd mewn tân ar safle domestig.

**Cynyddu diogelwch tân cyffredinol trwy ôl-osod systemau chwistrellu**

Gwyddom fod systemau chwistrellu yn ymyrraeth effeithiol ar gyfer lleihau'r risg i fywyd ac anafiadau. Cydnabyddir yn eang eu bod yn ffactor allweddol sy'n cyfrannu at achub bywydau a chyfyngu ar niwed os bydd tân. Mae gallu systemau chwistrellu i ddiffodd tanau'n effeithlon ac yn gyflym yn cynnig nifer o fuddiannau. Mae gan systemau chwistrellu y fantais o allu targedu tanau yn y tarddiad a lleihau'r risg y byddant yn lledaenu. Cyflwynodd Llywodraeth Cymru ddeddfwriaeth yn 2016 sy'n ei gwneud yn ofynnol i systemau chwistrellu gael eu gosod mewn adeiladau newydd ac adeiladau sy'n cael eu haddasu.

Er nad yw tân, yn ôl ystadegau, yn fwy tebygol o ddigwydd mewn adeilad preswyl uchel, mae adeilad uchel yn creu mwy o gymhlethdodau o ran y posibilrwydd y bydd tân yn lledaenu a'r ffordd y gall y rhai sydd yn yr adeilad ddianc. Fodd bynnag, cafodd y mwyafrif helaeth o adeiladau preswyl uchel eu hadeiladu cyn i'r gofynion hyn gael eu cyflwyno ac felly nid oes systemau chwistrellu wedi cael eu gosod ynddynt fel mater o drefn.

Mae ôl-osod systemau chwistrellu mewn adeiladau presennol yn parhau i fod yn fater i'r unigolyn cyfrifol er mwyn sicrhau bod yr adeilad yn ddiogel rhag tân fel rhan o raglen o welliannau rheolaidd i'r adeilad. Mater i berchenogion adeiladau yw ceisio cyngor proffesiynol a phenderfynu a ddylid gosod systemau chwistrellu, ar sail eu hasesiad o'r risg benodol a wynebir yn eu hadeilad(au).

Rwyf wedi gofyn i swyddogion ystyried a ellir datblygu benthyciad cost isel er mwyn annog perchenogion i osod systemau chwistrellu, gan ganolbwyntio'n benodol ar adeiladau preswyl uchel. Er fy mod yn awyddus i archwilio pa gymorth y gallem ei ddarparu i wella diogelwch adeiladau, nid wyf am ryddhau perchnogion adeiladau o'u cyfrifoldeb yn y maes hwn.

Byddaf yn ysgrifennu eto at y Pwyllgor ar y mater hwn ar ôl imi gytuno ar y cynlluniau mae fy swyddogion yn datblygu.

Er bod systemau chwistrellu yn gwella diogelwch adeiladau rhag tân yn sylweddol, nid ydynt ateb i ddiffygion diogelwch presennol mewn adeiladau fel y rhai hynny a welir mewn nifer o adeiladau uchel yng Nghymru. Lle y nodwyd achosion o dorri diogelwch tân, rhaid i gynlluniau unioni gael eu rhoi ar waith er mwyn unioni'r diffygion hynny cyn gynted â phosibl. Rwyf wedi bod yn gyson o ran fy neges na all y trethdalwr dalu'r pris am ddiffygion y gwaith o ddylunio neu adeiladu adeiladau preswyl sector preifat.  Dylai perchenogion adeiladau a datblygwyr wynebu eu cyfrifoldeb moesol ac unioni'r diffygion hyn, neu fel arall beryglu eu henw da proffesiynol.

Mae fy swyddogion yn trafod gyda’u swyddogion cyfatebol yn Llywodraeth y DU ynghylch a oes modd deddfu adran ar atebolrwydd sifil dan Ddeddf Adeiladu 1984. Dyma un ateb posib i’r problemau sy’n cael eu hachosi gan fethiant cwmnïau adeiladu penodol i gadw at eu gair.

## Mesurau Dros Dro i Wella Diogelwch Adeiladau

Mae'r pwyllgor hwn, ynghyd â'r Grŵp Arbenigol ar Ddiogelwch Adeiladu yn ei *Fap,* wedi argymell nifer o gamau gweithredu ar gyfer y tymor hwy, yn ogystal â rhai mwy uniongyrchol.

Byddaf yn gwneud diwygiadau i'r Rheoliadau Adeiladau cyfredol er mwyn gwahardd y defnydd o ddeunyddiau cladin llosgadwy, gan nodi'n glir y deunyddiau cladin sy'n dderbyniol ar adeiladau preswyl uchel. Byddwn yn disgwyl i'r diwygiadau hyn gael eu cyflwyno erbyn y Nadolig ar ôl cael eu clirio gan y Pwyllgor Technegol Ewropeaidd.

Byddwn yn mynd ati'n fuan i ymgynghori ar y cynnig i wneud y Gwasanaeth Tân ac Achub yn ymgynghorai statudol ar gamau cynllunio datblygiadau uchel newydd. Bydd hyn yn sicrhau y ceir cyngor arbenigol ar ddiogelwch rhag tân yn gynnar yn y broses dylunio ac adeiladu, gan greu cysylltiadau gwell rhwng y Gwasanaeth Tân ac Achub ac awdurdodau lleol.

Mae fy swyddogion yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth y DU o ran profi drysau tân a mathau gwahanol o ddeunyddiau cladin ar gyfer waliau allanol. Bydd hyn yn arwain at well gwybodaeth a dealltwriaeth i breswylwyr, perchenogion tai, asiantau rheoli a landlordiaid ac yn paratoi'r ffordd ar gyfer cyflwyno cynhyrchion diogel o ansawdd uchel i'r farchnad.

Rwy'n ystyried ffyrdd o sicrhau y caiff asiantau rheoli eu cofrestru er mwyn cefnogi arferion gorau a mynd i'r afael â gweithredwyr amheus. Bydd cynllun achredu gwirfoddol cychwynnol ar gyfer asiantau rheoli yn cynhyrchu tystiolaeth i lywio'r gwaith o greu system orfodol. Cafodd hyn ei argymell gan y Pwyllgor hwn ac fel rhan o'r gwaith diwygio mewn perthynas â lesddeiliaid. O dan y system diogelwch adeiladau newydd, bydd cynllun o'r fath yn sail i gofrestru neu drwyddedu deiliaid dyletswydd yn ystod cyfnod meddiannaeth cylch oes adeilad.

## Mesurau Tymor Hwy

Roedd nifer o'r argymhellion yn adroddiad y Pwyllgor hwn a'r *Map* yn galw am gamau gweithredu hirdymor. Bydd y papur gwyn y byddaf yn ei gyhoeddi yn canolbwyntio ar system y dyfodol a'r newidiadau deddfwriaethol y bydd eu hangen arnom er mwyn sefydlu'r drefn newydd.

Fel rhan o'r system rheoli adeiladau presennol, yr unigolyn sy'n gwneud y gwaith adeiladu sy'n gyfrifol am sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion y rheoliadau adeiladu. Fodd bynnag, fel y mae'r Fonesig Judith Hackitt yn ei nodi, mae'r system rheoli adeiladau presennol yn gymhleth, heb unrhyw broses na chyfrifoldeb clir i'r rhai sy'n ymgymryd â gwaith adeiladu.

Rwy'n cynnig y dylai gofynion ychwanegol system ddiwygiedig ganolbwyntio ar adeiladau preswyl uchel dros 18 metr o uchder, ond rhaid i'r system fod yn ddigon hyblyg i sicrhau y gellir ymestyn y cwmpas yn hawdd i gynnwys mwy o adeiladau os bydd y dystiolaeth yn ategu hyn. Lle y bo'n briodol gwneud gwelliannau i'r system ar gyfer pob math o adeilad, byddaf yn gwneud hynny. Lle y bo'n bosibl, rwy'n bwriadu gwneud adeiladau'n fwy diogel i fwy o bobl ac nid dim ond i'r rhai hynny sy'n byw mewn fflatiau uchel.

Dylid adeiladu a dylunio adeiladau domestig mewn ffordd sy'n golygu bod y risg o dân yn cael ei lleihau ac, os bydd tân yn digwydd, fod mesurau ar waith i gyfyngu ar ymlediad y tân a'r mwg er mwyn galluogi'r preswylwyr i ddianc yn ddiogel. Fodd bynnag, yr un mor bwysig, dylai fod mesurau ar waith i alluogi diffoddwyr tân i ddelio â thân yn ddiogel ac yn effeithiol. Mae hyn hyd yn oed yn bwysicach mewn adeilad uchel iawn lle y gall fod yn anoddach i ddiffodd y tân a dianc.

Rwy'n ystyried rôl deiliad dyletswydd dros gylch oes adeiladau preswyl. Credaf y gallwn ddilyn Rheoliadau Adeiladu (Dylunio a Rheoli) 2007 wrth bennu rôl deiliaid dyletswydd; mae'r rheoliadau hyn yn helpu i liniaru risgiau i iechyd a diogelwch ar y safle, ac wrth ddylunio adeiladau a'u cynnal a'u cadw'n barhaus ar ôl iddynt gael eu cwblhau. Mae rheoliadau Adeiladu (Dylunio a Rheoli) yn berthnasol i bob prosiect adeiladu, ni waeth beth fo'i faint. Dylai'r un peth fod yn wir hefyd am ddiogelwch adeiladau.

Mae'r *Map* yn nodi cynllun ysgerbydol ar gyfer proses rheoli adeiladau diwygiedig, gan roi mwy o drefniadau pwyso a gwrthbwyso ar waith ar gyfer adeiladau preswyl dros 18 metr o uchder. Mae grŵp gorchwyl a gorffen, wedi'i gefnogi gan fy swyddogion, yn ystyried sut y gellir rhoi mwy o gig ar yr asgwrn a throi hyn yn broses rheoli adeiladau newydd ar gyfer y dyfodol.

Rwyf hefyd am fynd ymhellach i fynd i'r afael â materion yn ystod y cyfnod meddiannaeth. Mae hyn yn golygu diwygiad cynhwysfawr o Orchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005 ('y Gorchymyn Diogelwch Tân'). Cytunaf â'r Pwyllgor ei bod yn hen bryd i'r Gorchymyn Diogelwch Tân gael ei adolygu, gyda'i ddiben gwreiddiol bwriadedig ar gyfer gweithleoedd, nid adeiladau preswyl.

Bydd angen deddfwriaeth sylfaenol i wneud hyn, gan fod y pwerau i ddiwygio’r Gorchymyn Diogelwch Tân drwy Orchymyn wedi’u diddymu ers amser ac nid oeddent wedi’u datganoli i Gymru erioed. Bydd hyn yn flaenoriaeth uchel, ond efallai na fydd modd cyflawni Bil mor bellgyrhaeddol cyn etholiad nesaf y Cynulliad.

Fodd bynnag, byddai diwygio'r Gorchymyn Diogelwch Tân ar gyfer adeiladau preswyl uchel iawn yn unig yn colli cyfle. Mae materion o ran diffinio ardaloedd cyffredin a dod o hyd i'r unigolyn cyfrifol yn berthnasol os yw'r bloc o fflatiau ar gyfer 10 annedd neu ar gyfer 100. Dyna pam rwy'n bwriadu ymgynghori ar ddiwygiadau sy'n effeithio ar lawer mwy nag adeiladau dros 18 metr o uchder yn unig.

Gwnaeth y *Map* hefyd drafod yr angen i egluro rolau a chyfrifoldebau a gwnaeth argymell y dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth newydd i ddisodli'r Gorchymyn Diogelwch Tân er mwyn darparu eglurder a datrys rhai materion allweddol.

Bydd fy nghynlluniau ar gyfer diwygio'r Gorchymyn Diogelwch Tân yn gosod mwy o ddisgwyliadau mewn perthynas ag adeiladau preswyl uchel iawn, ond byddant hefyd yn cael eu hegluro a'u gwella i helpu'r rheini sy'n byw mewn cartrefi a gynrychiolir yn y Gorchymyn Diogelwch Tân.

Bydd y diwygiadau yn canolbwyntio ar egluro'r ffiniau rhwng yr 'ardaloedd cyffredin' y mae'r Gorchymyn Diogelwch Tân yn berthnasol iddynt, a'r gydberthynas rhwng y Gorchymyn Diogelwch Tân a'r System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai o dan

Ddeddf Tai 2004. Bydd hefyd yn sefydlu gofynion clir a phendant ar gyfer personau cyfrifol, preswylwyr ac eraill i gynnal yr rhaniadau rhwng fflatiau sydd yn hanfodol o ran diogelwch tân mewn adeiladau uchel iawn. Y diffyg dealltwriaeth a chydlyniant rhwng y ddwy system ddeddfwriaethol hyn oedd un o feirniadaethau'r Pwyllgor o'r system gyfredol, fel y dangosir gan y dryswch ynglŷn â ph'un a ystyrir drysau tân sy'n gweithredu fel drysau blaen fflatiau yn rhan o'r ardal gyffredin. Byddaf yn sicrhau bod y ddeddfwriaeth newydd a'i chanllawiau ategol yn glir i'r rheini sy'n ymgymryd â dyletswyddau cyfreithiol, a'r rheini y bydd angen iddynt gymryd camau gweithredu, megis landlordiaid, lesddeiliaid a thenantiaid.

Bydd y Gorchymyn Diogelwch Tân diwygiedig yn nodi rolau a chyfrifoldebau'r unigolyn cyfrifol yn ystod y cyfnod meddiannaeth yn glir, fel y gall preswylwyr ei ddwyn i gyfrif a, lle y bo angen, y gellir cymryd unrhyw gamau gorfodi angenrheidiol yn gyflym. Rwyf o’r farn y dylai unigolyn cymwysedig addas gynnal yr asesiadau risg tân a dylai fod yn ofynnol i gamau gael eu cymryd yn brydlon i liniaru unrhyw risgiau.

Rwy'n ystyried y ffordd orau o nodi unigolion cyfrifol, er enghraifft drwy gofrestru neu drwyddedu, fel y gellir eu dwyn i gyfrif yn well. Hoffwn gyflwyno system gofrestru orfodol ar gyfer pob unigolyn cyfrifol, a fyddai'n debyg o bosibl i'r ffordd y mae Rhentu Doeth Cymru wedi trwyddedu landlordiaid er mwyn annog arfer gorau. Fy nod yw sicrhau bod pob asiant rheoli yn cael ei gofrestru ar gyfer unrhyw adeilad preswyl sy'n rhan o gwmpas y Gorchymyn Diogelwch Tân diwygiedig, a'i fod wedi'i drwyddedu ar gyfer y blociau hynny dros 18 metr o uchder. Fodd bynnag, hoffwn wneud hyn yn gyflym a byddaf yn cynnig system wirfoddol gychwynnol er mwyn caniatáu amser i ymgyfarwyddo a chasglu gwybodaeth cyn sefydlu system orfodol yn y dyfodol.

Byddaf hefyd yn mynd i'r afael â materion eraill. Dylai trigolion hefyd gael gwybodaeth diogelwch tân hanfodol, ynghyd â gwybodaeth am y broses o godi pryderon ynghylch diogelwch yr adeilad. Mae Cartrefi Cymunedol Cymru a Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio i greu canllaw arfer gorau ar y cyd o ran y wybodaeth y dylid ei darparu i breswylwyr. Mae hyn yn rhywbeth yr hoffwn ei weld yn cael ei ymestyn i bob sector. Mae gennym rai enghreifftiau gwych o ymgysylltu â phreswylwyr, cyfathrebu cadarn a phrosesau ar gyfer uwchgyfeirio pryderon yng Nghymru. Dylai hyn fod yn arfer cyffredin ni waeth beth yw deiliadaeth y preswylydd.

**Ymchwiliad Grenfell**

Gwnaeth trychineb tŵr Grenfell synnu'r byd ddwy flynedd yn ôl. Roedd maint y tân, nifer y bywydau a gollwyd a pha mor gyflym y digwyddodd y tân o hyd yn peri gofid mawr. Os daw unrhyw beth cadarnhaol o'r digwyddiad hwn, dylai ymwneud â gwelliant gwirioneddol ym maes diogelwch tân a diwygio’r system a oedd wedi caniatáu tor rheoliadau adeiladu o'r fath a diffyg sylw i nodweddion diogelwch tân sylfaenol.

Caiff yr adroddiad cyntaf a gyhoeddwyd o'r ymchwiliad i ddigwyddiadau'r noson honno ei ystyried yn ofalus a bydd unrhyw wersi a ddysgwyd yn cael eu hystyried yma yng Nghymru, ar y cyd â'r tri Gwasanaeth Tân ac Achub yng Nghymru. Yn

bennaf, mae’r rhain yn wersi gweithredol y bydd yn rhaid i’r Gwasanaeth Tân eu dysgu a’u rhoi ar waith, os nad ydynt eisoes wedi gwneud hynny. Byddwn, fodd bynnag, yn gweithio gyda’n partneriaid i sicrhau eu bod yn gwneud hynny.

Bydd y materion hyn a'r argymhellion yn bwydo i mewn i'r rhaglen diogelwch adeiladu a chaiff unrhyw gynigion ar gyfer deddfwriaeth o ganlyniad i hynny eu cynnwys yn fy mhapur gwyn y bwriadaf ei gyhoeddi y flwyddyn nesaf. Mae'n bryd creu system newydd yng Nghymru sy'n addas ar gyfer ein dyfodol.

**Ychwanegol**

**Llythyr anfonwyd gan y Pwyllgor (25 Hydref 2019);**

*Yn eich datganiad, dywedasoch fod Llywodraeth Cymru yn parhau i ystyried sut i gynyddu capasiti i ymgymryd â gwaith o'r fath (profion lefel 4). A allech chi roi rhagor o fanylion ynghylch faint o amser rydych yn disgwyl i hyn ei gymryd?*

Rwy'n deall y dyhead i wneud profion lefel 4 yn orfodol ym mhob adeilad preswyl uchel iawn, yn arbennig yng ngoleuni problemau a gododd yn ddiweddar mewn eiddo ym Mae Caerdydd ac Abertawe.

Mae profion lefel 4, a elwir yn brofion dinistriol yng nghanllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol ar ddiogelwch rhag tân mewn blociau o fflatiau a adeiladwyd yn bwrpasol, yn caniatáu i archwilwyr annibynnol ymchwilio y tu hwnt i'r hyn sy'n weladwy ar yr wyneb, gan ei gwneud yn bosib gweld problemau gyda'r rhaniadau rhwng fflatiau.

Hoffwn ddweud yn glir nad y Gwasanaeth Tân ac Achub na'r Awdurdod Lleol sy'n cynnal archwiliadau o'r fath. Maent yn cael eu cynnal fel rheol gan aseswyr annibynnol. Adnoddau yw un o'r problemau i'w goresgyn yma, ond mae pwynt mwy sylfaenol i'w wneud hefyd. Yn sgil natur ddinistriol profion lefel 4, maent yn aml ond yn cael eu cynnal mewn fflatiau gwag. Mae'r canllawiau yn awgrymu bod y lefel hon o brofi ond yn briodol dan amgylchiadau cyfyngedig, er enghraifft pan fo bylchau sylweddol yng ngwybodaeth perchennog yr adeilad, neu bod peryglon difrifol yn cael eu hamau.

Mae perygl i brofion lefel 4 hefyd darfu ar asbestos mewn adeiladau, felly rhaid eu cynllunio'n ofalus a'u cynnal gan arbenigwyr.

Wrth i berchnogion adeiladau ddechrau dwyn gwybodaeth ynghyd i ffurfio 'Edefyn Aur' i'w helpu i reoli eu heiddo, byddwn yn disgwyl i fwy o adeiladau gael arolygon manwl a allai gynnwys mwy o brofion lefel 4. Bydd hyn yn caniatáu i berchnogion ac asiantau rheoli gael gwell dealltwriaeth am eu hadeiladau a sicrhau bod eu cynlluniau diogelwch rhag tân yn briodol a bod y preswylwyr yn gwybod amdanynt.

*A fyddech cystal ag anfon rhagor o fanylion (i'r Pwyllgor) am eich trafodaethau â'r asiant rheoli a'r datblygwyr mewn perthynas â'r problemau yn Celestia?*

Mae swyddogion wedi bod yn trafod â'r asiant rheoli (Parkmans) a sefydliadau eraill ynghylch datblygiad Celestia. Mae hyn yn cynnwys Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru, Cyngor Caerdydd, cwmni rheoli'r preswylwyr ar gyfer y fflatiau dan berchnogaeth breifat (Celestia Management Company Limited), Cymdeithas Tai Cymuned Caerdydd a Chymdeithas Porthladdoedd Prydain.

Mae datblygiad Celestia ym mae Caerdydd yn cynnwys 8 bloc o fflatiau preswyl. Mae 7 ohonynt dan berchnogaeth breifat ac 1 bloc yn eiddo i Gymdeithas Tai Cymuned Caerdydd.

Mae Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru wedi cyhoeddi nifer o hysbysiadau gorfodi i gywiro namau gyda'r rhaniadau mewnol rhwng fflatiau a materion yn ymwneud â mynediad mewn perthynas ag eiddo dan berchnogaeth breifat yn ystod mis Awst a mis Hydref 2019. Mae'r asiant rheoli a'r cwmni rheoli preswylwyr wedi dweud wrth swyddogion bod cynlluniau yn eu lle i roi sylw i'r materion hyn. Fodd bynnag, dylid nodi bod yr hysbysiadau gorfodi sy'n ymwneud â materion mynediad ar hyn o bryd yn destun apêl.

Yn ystod trafodaethau â'r asiant rheoli a chwmni rheoli'r preswylwyr, mae swyddogion wedi dod yn ymwybodol o'r ohebiaeth rhyngddynt a'r datblygwr a'r contractwr. Fe gafodd swyddogion wybod am drafodaethau sensitif a chymhleth, a oedd yn cynnwys cynghorwyr cyfreithiol y partïon.

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn canolbwyntio ar sicrhau diogelwch preswylwyr drwy gyfeiriadau polisi priodol, diwygiadau i ddeddfwriaeth a hwyluso rhwng cyrff gorfodi, ac fe fydd yn parhau i ganolbwyntio ar hynny.

Yn unol ag achosion tebyg, mae'r pwerau a'r dyletswyddau sy'n ymwneud â diogelwch adeiladau unigol yn gorffwys gydag Awdurdodau Lleol a'r Gwasanaethau Tân ac Achub, nid gyda Llywodraeth Cymru.

Mae Cyngor Caerdydd yn parhau i drafod â'r asiant rheoli ac mae Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru yn parhau i weithio gyda'r asiant rheoli a chwmni rheoli'r preswylwyr.

Bydd swyddogion yn parhau i fonitro datblygiadau yn Celestia drwy drafodaethau cyffredinol parhaus gyda Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru a'r Awdurdod Lleol. Bydd swyddogion hefyd yn parhau i drafod â'r asiant rheoli.